

Appendix 1

Sportsdommerens uddannelse i Dansk Islandshesteforening (DI)

Indhold

Sportsdommerens uddannelse i Dansk Islandshesteforening (DI).....	2
1.1. Oversigt over dommeruddannelsesstruktur i DI.....	2
1.2. Aspirant.....	3
1.2.1. Optagelsesproces.....	3
1.2.2. Aspirantkursus.....	3
1.2.3. Følperiode.....	4
1.3. Lokalklubdommer.....	5
1.3.1. Lokalklubdommereksamen.....	5
1.4. Nationaldommer.....	6
1.4.1. Nationaldommereksamen.....	6
1.5. FEIF-dommer.....	8
1.5.1. Krav til FEIF-eksamen Forberedelsesforløb 2 år.....	8
1.5.2. FEIF-dommereksamen.....	8
1.6. Bilag: Tjeklister til følperiode for aspiranter og dommere.....	9
1.6.1. Tjekliste for aspiranter i følperiode.....	9
1.6.2. Tjekliste til dommere med aspiranter i følperiode.....	10
1.6.3. Kort vejledning på engelsk til udenlandske dommere.....	12
1.7. Bilag: Manualer.....	12

1.1. Oversigt over dommeruddannelsesstruktur i DI

Der er 3 niveauer af dommerne i Danmark: Lokalklubdommer, Nationaldommer og FEIF-dommer.

I dette afsnit findes en kort oversigt over uddannelsesvejen som dommer, fra en kandidat starter og helt til det højeste niveau der findes; FEIF-dommer.

For at blive lokalklubdommer skal man bestå:

- Aspirantforløbet
- Lokalklubdommereksamen
 - Teoretisk eksamen (skriftlig)
 - Praktisk eksamen (bedømmelse ved stævne samt beslag- og udstyrskontrol)

For at blive nationaldommer skal man bestå:

- Nationaldommereksamen
 - Skriftlig teoriexamen
 - Mundtlig teoriexamen
 - Praktisk eksamen (bedømmelse ved stævne)
 - Og min. dømme i 2 år inden næste niveau

For at blive FEIF-dommer skal man igennem følgende:

- FEIF-dommer forberedelsesforløb på 2 år
- Indstilles til eksamen af Sportskomitéen (SK)
- FEIF-dommereksamen som udbydes af FEIF

1.2. Aspirantforløb

Aspirantforløbet går fra ansøgning, optagelse, deltagelse i uddannelse, føldage og afsluttes med lokalklubdommereksamener.

1.2.1. Optagelsesproces

Indbydelse til Dommeraspirantkursus annonceres på DI's Facebook- og hjemmeside. Interesserede skal indsende velbegrunderet ansøgning til uddannelsesudvalget.

Ansøgerne mødes til en intro-dag, som indeholder:

- Introduktion til rollen og opgaven som dommer
- Gennemgang af uddannelsesforløbet
- Introduktion til *Sports Judges' Guidelines* og *FEIF Rules and Regulations*
- Interview af kandidaterne med udgangspunkt i deres ansøgninger.

Uddannelsesudvalget udvælger 15-20 egnede kandidater, som derefter kan fortsætte på uddannelsen.

1.2.2. Aspirantkursus

Aspirantkurset er en pakke af uddannelsesaktiviteter, der er rettet mod at kvalificere de optagne dommerkandidater til at kunne varetage dommerhvervet.

Aspirantperioden strækker sig over uddannelsesaktiviteter, praktisk erfaring i at dømme (følperiode) og eksamen.

Indhold:

- Rideteori, gangartslære og bedømmelsesmetodik (Guidelines)
- Hestevevfærd på stævnepladsen: sår på hesten, korrekt beskæring, ernæringstilstand
- Beslag- og udstyrskontrol
- Relevante regler i *Rules and Regulations*

Det anbefales at disse emner behandles over følgende forløb:

- Min. 1 teoridag
- 2-3 onlineforedrag
- 1. weekendkursus inkl. videobedømmelser af ovalbane- og pasdiscipliner
- Føldage påbegyndes
- 2. weekendkursus inkl. praktiske bedømmelser ifm. et passende stævne
 - Teoretisk eksamen (skriftlig stopprøve) ifm. 2. weekendkursus (se afsnit 1.3.1.1)
- Fortsat følperiode indtil min. 10 føldage (dømmedage) med nationaldommer.

1.2.3. Følperiode

Følperioden på min 10 føldage med nationaldommer er et vigtigt element i uddannelsen af nye dommere, hvorfor følgende regler skal følges:

- Som aspirant skal man stå sammen med en uddannet dommer (national- eller FEIF-dommer), som kan have én dommeraspirant med pr. stævnedag. For at sikre at aspiranten får en så bred erfaring som muligt, anbefales det at han/hun står med flere forskellige dommere i følperioden.
- Dommeraspiranten skal øve sig i både at dømme tølt klasser, 4- og 5-gangsklasser, såvel udtagelser som finaler, samt stilpas.
- Dommeraspiranten kontakter en nationaldommer for at aftale føldage. Dommeren spørger stævnearrangøren om der er mulighed for at have et føl. Det er dommerens ansvar at informere aspiranten omkring stævnet som de skal dømme.
- Dommeraspiranten skal i løbet af følperioden opnå selvstændighed i bedømmelser og overblik, men bedømmelser og udregninger er altid dommerens ansvar, ligesom aspiranten ikke selv kan træffe officiel afgørelse vedr. evt. fund i en beslag- og udstyrskontrol
- Det er ligeledes dommerens ansvar at give aspiranten en god indføring i dommergruppen både fagligt og socialt
- Stævnet har pligt til at give aspiranten forplejning under stævnet og sikre, at dommeren har en sekretær.
- Da det er meget krævende at stå i en læringssituation som dommeraspirant, anbefales det, at man holder fri sammen med sin dommer imellem klasserne og kun undtagelsesvis tilbyder sig som sekretær
- Det er ikke muligt at være føl til DM, men man kan her være sekretær.

Aspiranten vil under hele uddannelsesforløbet (grundforløbene, føl-stævnedage og eksamener) have udgifter til kørsel, overnatning og skal forvente at betale et uddannelsesgebyr.

Efter følperioden skal aspiranten gennem lokalklubdommerekseramen for efterfølgende at kunne dømme selvstændigt og blive optaget på DI's dommerliste.

1.3. Lokalklubdommer

For at få status som lokalklubdommer skal den skriftlige teoretiske eksamen på 2. weekend af aspirantkurset være bestået. Denne prøve fungerer som en stopprøve, og skal derfor bestås, for at aspiranten kan fortsætte på uddannelsen.

Består aspiranten ikke den teoretiske eksamen, skal der startes forfra på næste aspirantkursus.

Derudover skal en praktisk eksamen bestås. Efter bestået eksamen er man udnævnt til lokalklubdommer og skal opfylde reglerne for opretholdelse af status (se Dommerhåndbogen).

Hvis man ikke består eksamen, kan man fortsætte som dommeraspirant, indtil man melder sig til reeksamen (uddannelsesudvalget vurderer, hvornår en sådan er mulig).

Inden en evt. reeksamen er det aspirantens ansvar at lægge særlig vægt på opkvalificering i de punkter der er nævnt som svagheder i evalueringen. Dette kan ud over stævner fx være at se uddannelsesfilm med andre dommere eller på andre måder opsøge situationer, hvor man kan træne sit blik for de ting man har svært ved at se. Ridekurser eller evt. samarbejde med en instruktør i at lære at se de ting, der falder en svært, kan ligeledes være en måde at opkvalificere sig på.

Når man som lokalklubdommer har dømt mindst 25 stævnedage – og i øvrigt løbende har opfyldt kravene for at opretholde sin dommerstatus - kan man gå op til nationaldommereksamen.

1.3.1. Lokalklubdommereksamen

1.3.1.1. Teoretisk eksamen (skriftlig) på 2. aspirantweekend

I løbet af 2. weekendkursus skal aspiranterne op til en skriftlig prøve i følgende emneområder:

Gangartslære, rideteori, Rules and Regulations og Guidelines.

Eksamensbesvarelsene bedømmes af uddannelsesudvalget (min. 2 personer).

I forbindelse med den teoretiske eksamen evaluerer uddannelsesudvalget også hvordan aspirantens sociale interaktioner og samarbejdsevner har været i løbet af aspirantkurset. Dette tages med i den samlede vurdering af aspiranternes egnethed.

Alle eksaminander modtager kort efter en fyldestgørende tilbagemelding på mail og/eller telefon efter aspirantens valg.

1.3.1.2. Praktisk eksamen

Den praktiske del af lokalklubdommereksamen gennemføres efter den teoretiske eksamen er bestået og aspiranten har været dommer-føl i minimum 10 stævnedage. Eksamen afvikles som regel i forbindelse med et stævne med passende antal ekipager i de lave og middelsvære klasser. Aspiranterne skal bedømme 5-6 ekipager i grundgangarter, forskellige opgavedele i tøt samt ovalbanepas og lægning og nedtagning i stilpas.

Eksaminandernes karakterer og kommentarer bedømmes af en dansk FEIF-dommer og en nationaldommer, eller en dansk og en udenlandsk FEIF-dommer.

Ved denne eksamen kræves det, at eksaminanden er i stand til at give en karakter og dømme såvel udtagelser som finaler. Her lægges vægt på eksaminandens evne til at rangere hestene.

Der skal være overensstemmelse mellem bedømmelser og kommentarer og aspiranten skal være i stand til at genkende de forskellige typer af taktfejl, ligesom der kræves kendskab til reglement.

Der lægges i højere grad vægt på aspirantens evne til at vurdere ekipagerne ud fra Guidelines end at ramme den præcise karakter.

Eksaminanderne skal desuden lave en beslag- og udstyrskontrol med vægt på interaktion med hest og rytter samt kendskab til regelsættet vedr. udstyr og beslag.

Alle eksaminander modtager kort efter en fyldestgørende tilbagemelding på mail eller telefon efter aspirantens valg.

Hvis aspiranten dumper til den første eksamen, tilstræbes det at aspiranten går op til reeksamen inden for 1 år.

Hvis aspiranten dumper 2 gange til den praktiske eksamen, stopper uddannelsesforløbet og vedkommende kan vælge at starte forfra på næste aspirantforløb.

1.4. Nationaldommer

Når kravene for at gå til nationaldommereksamen er opfyldt kan kandidaten rette henvendelse til SK [sportskomiteen] med henblik på at blive tilmeldt Nationaldommereksamen næste gang en sådan bliver afholdt.

Ved tilmelding til eksamen skal dommerne betale et mindre depositum til DI. Beløbet refunderes ved gennemførelse af eksamen uanset udfald.

Eksamensplanlægges af Uddannelsesudvalget og der skal være en udenlandsk FEIF-dommer som censor samt en dansk FEIF-dommer og en nationaldommer som eksaminatorer.

Efter bestået eksamen er man udnævnt til Nationaldommer og skal opfylde reglerne for opretholdelse af status.

Hvis man ikke består eksamen, kan man fortsætte som lokalklubdommer, indtil man igen melder sig til Nationaldommereksamen. Ved ikke-bestået eksamen, kan det anbefales kandidaten at følge en anden dommer ved et antal stævner. Såfremt man dumper 2 gange, vil censor i samarbejde med SK vurdere om man kan fortsætte som lokalklubdommer. Det kan pålægges kandidaten at dømme et vist antal stævner inden kandidaten igen går til eksamen.

Eksamens afvikles i forbindelse med et stævne, hvor der er tilstrækkeligt med egnede ekipager i de middelsvære og svære klasser.

1.4.1. Nationaldommereksamen

1.4.1.1. Teoretisk prøve (skriftlig)

Spørgsmålene omfatter følgende kategorier:

- Tegning af gangartsfaser
- *Rules and Regulations* (inkl. hoveddommerens rolle og funktion)
- Guidelines
- Rideteori

1.4.1.2. Praktisk bedømmelse

Eksaminanderne skal dømme 4-gang og 5-gang, tøltklasser samt PP1. Der skal dømmes både udtagelser og finaler.

Der lægges vægt på:

- Præcis sammenhæng mellem karakterer og kommentarer
- Sikker anvendelse af guidelines, firewalls og *Rules and Regulations*
- Overblik i finaler med korrekt oprangering af ekipagerne

1.4.1.3. Videobedømmelse med samtale

Videobedømmelsen danner udgangspunkt for en samtale imellem eksaminanden og eksaminator.

Der lægges vægt på eksaminandens evne til at observere og beskrive undervejs i videoen, som ikke er set på forhånd.

I denne eksamensdel kræves der følgende:

- Gengive beskrivelsen "General" under den enkelte opgavedel/guidelines
- Styr på opgavespecifikke regler og fradrag
- Præcis beskrivelse af gangarterne, herunder typiske fejl

1.4.2 Bedømmelse af eksaminanden.

Hhv. teoretisk prøve, praktisk bedømmelse og videobedømmelse med samtale bedømmes hver for sig, og skal alle bestås for at eksaminanden kan blive nationaldommer.

Der er ikke en præcis grænse for hvor mange, eller hvor store fejl man må lave i karaktererne. Det vil bero på en vurdering af, om det drejer sig om enkeltfejl, eller gentagne fejl og om eksaminanden grundlæggende har blik for at se kvaliteter og fejl i gangarterne og anvende relevante regler.

Afvigelser i karakterer kan accepteres, hvis de begrundes ud fra Guidelines i dommerkomentarerne.

Som sikkerhed for tilstrækkeligt højt niveau foretrækkes en udenlandsk FEIF-dommer med rutine som censor fra flere lande.

1.5. FEIF-dommer

Når man har dømt 2 år som nationaldommer kan man sende en motiveret ansøgning til SK mhp. at gå op til FEIF-dommereksamen.

1.5.1. Krav til FEIF-eksamen

Følgende krav skal være opfyldt for at kunne komme i betragtning:

- Flere stævnedage pr. år end påkrævet for at opretholde status som nationaldommer
- At være dommer til min. 2 WRL-stævner indenfor det sidste år.
- Samarbejde med en FEIF-dommer mhp. at få sparring
- Dømme eller være sekretær til min. 1 udenlandsk WRL-stævne.
- Nationaldommeren skal kunne dokumentere de opstillede krav, gerne i form af ført logbog over deres uddannelsesforløb, kurser og andre fremmende tiltag.

Ansøgningen skal være SK i henne senest 1. september, året inden eksamen.

1.5.2. FEIF-dommereksamen

Efter gennemførelse af forberedelsesforløb skal SK godkende deltagelse i FEIF-dommereksamen.

Yderligere information kan findes i gældende Rules and Regulations.

Efter bestået eksamen skal dommeren løbende opfylde kravene for opretholdelse af sin dommerstatus.

Sportskomiteen okt 2023

1.6. Bilag: Tjeklister til følperiode for aspiranter og dommere

1.6.1. Tjekliste for aspiranter i følperiode

- **Overordnet:**

Som aspirant arbejder du under den uddannede dommers "kommando", og det er den uddannede dommer, der i sidste ende er ansvarlig for at give ekvipagerne karakterer. Respektér dette og lad være med at kritisere dommeren selvom du er uenig

- **Tag kontakt** til en uddannet dommer for at lave aftale om føldage. Gerne flere forskellige så du kan komme ud og lære af forskellige erfaringer

- Sørg for at komme ud til stævner med forskellige klasser på forskellige niveauer, så du får prøvet kræfter med det hele
- Det er en god idé at være fleksibel og ikke sætte en geografisk begrænsning på stævnerne. Spørg evt. dommeren om mulighed for kørelejlighed
- Følg op på at du modtager information fra stævnet (det er dommeren som skal give stævnet besked)

- **Inden stævnet:**

- Afstem med dommeren, om han/hun har givet besked til stævnearrangøren om, at du kommer.
 - Aftal med dommeren hvor og hvornår I mødes ved stævnet
 - Lav en forventningsafstemning med dommeren om, hvordan I skal arbejde på banen, så du kan lære noget, samtidig med at dommeren kan udføre sin dommergerning. Så får I begge en god stævnedag
- Forventningsafstemning er ekstra vigtig, hvis du skal følge en udenlandsk dommer. Der kan være andre regler og forventninger til arbejdsfordelingen i andre lande. Send den engelske tekst til udenlandske dommere i afsnit 1.6.2
 - **Vær venlig** og høflig overfor stævnearrangører, frivillige, meddommere og ikke mindst ryttere
 - **Vær ydmyg.** Dommeren du følger, er ansvarlig for de karakterer, I giver og har derfor vetoret ift. karakterafgivelse og kommentarer
 - **Vær nysgerrig.** Du er der for at lære. Spørg ind, hvis du undrer dig over en kommentar eller karakter. Husk at også uddannede dommere kan give forskellige karakterer – og det er okay
 - **Vær ærlig.** Fortæl dommeren, hvis der er noget, du har svært ved eller noget, du er usikker på. Så kan dommeren bedre hjælpe dig
 - **Vær opmærksom** på situationen: Hvis dommeren fx er presset i en finale og giver udtryk for, at du må træde i baggrunden eller kun kigge på én hest, så respektér det. Har du spørgsmål undervejs, så gem dem til efter bedømmelsen, når der er ro på
 - **Henvis til dommeren,** hvis en rytter har set dig på banen og spørger om begrundelse for karaktergivning

- **Ved udstyrskontrol** er det en god idé at lade rytteren vide, at du er dommeraspirant. Finder du en anmærkning eller er der noget, du er i tvivl om, så bed den nærværende dommer om at tjekke hesten. Det er en dommer der skal afgøre et evt. rødt kort - ikke dig
- **Husk** - almindelig code of conduct for dommere gælder også dommeraspirant!

1.6.2. Tjekliste til dommere med aspiranter i følperiode

Aspiranterne skal som en del af dommeruddannelsen klædes på til jobbet som selvstændig dommer ved at være "føl" hos en uddannet dommer.

Det er dommerens ansvar, at aspiranten får en god introduktion til livet som dommer!

Vi er alle sammen forskellige og hver uddannet dommer har sine specielle vinkler at give af, men det er vigtigt, at der overordnet er et fælles fodslag.

Husk, at du siger ja til ikke "bare" at snakke lidt om bedømmelse til stævnet, men at du er med til at uddanne aspiranten til en skøn fremtidig dommerkolega.

Huskeliste:

- Verificér med stævnet, at det er ok, at du har en aspirant med, inden du derefter endeligt bekræfter aftalen med aspiranten
- Stævnet skal sørge for forplejning til aspiranten og der skal afsættes ekstra plads i dommerrummet
- Stævnet skal stadig skaffe en sekretær til jer – aspiranten er IKKE sekretær. Gør gerne stævnet opmærksom på, at hvis de har en sekretær der er erfaren, så vil det være hensigtsmæssigt, at det er sådan en, I får
- Giv stævnearrangøren aspirantens mailadresse og bed stævnet om at sende dommerplan osv. til aspiranten
- Aftal hvornår og hvor I mødes til stævnet og få udvekslet telefonnumre. Det er ikke sikkert, hverken du eller aspiranten har været til stævnet før, men det er trygt for aspiranten at vide, hvor I mødes og at han/hun kan få fat i dig ved ankomst
- Aftal gerne inden stævnet (eller som minimum inden første klasse starter), hvordan I arbejder som team. Det er aspiranten der skal dømme, mens du som uddannet dommer har "vetoret" og har ansvaret for den endelige karakter. Da aspiranten i sagens natur ikke er så erfaren, går det ofte lidt langsommere med at få givet en karakter, så det er vigtigt, at du som dommer har et øje på alle ekvipager og har en karakter og gerne et par kommentarer klar i baghånden, hvis aspiranten kommer i tidsnød. Italesæt at du er backup. Det tager en del pres af aspiranten.
- Spørg ind til, hvor langt aspiranten er i sit forløb og om han/hun har særlige fokuspunkter for udvikling. Ud fra dette skal I finde niveauet for, hvor selvstændigt aspiranten kan arbejde. Hvis det er første føl-dag er der helt naturligt behov for mere støtte og hjælp til at fordele tiden ligeligt, så alle ekvipager får en fair bedømmelse. Dette er ofte en kvalifikation, der skal optrænes.

- Tag aspiranten med til dommermøde/morgenmad og præsentér aspiranten for dine dommerkolleger. Sørg for, at dine dommerkolleger får hilst på aspiranten samt at aspiranten inddrages i snakken ved bordet. Det er meget forskelligt, hvor dygtige vi som uddannede dommere er til naturligt at inddrage de nye aspiranter i vores fællesskab, men som ansvarlig for aspiranten på stævnedagen, så er det dit ansvar at bidrage til, at aspiranten bliver en del af gruppen
- Ofte er det lidt sværere for sekretæren at følge med i, hvad der skal skrives og hvad der ikke skal skrives, når der er en del snak mellem dommer og aspirant. Italesæt dette overfor sekretæren på forhånd og vær sikker på, at sekretæren skriver nøjagtigt det, I vil kommunikere til rytteren.
Hvis det er en meget uerfaren sekretær eller det giver udfordringer undervejs, så tal med stævneledelsen om at der evt. byttes sekretærer. Tag ansvar for at kommunikationen med sekretæren er mindst muligt forstyrrende, så aspiranten får arbejdsro.
- Under bedømmelse er det vigtigt, at du bidrager til at skabe en tryk ramme for sparring, kommunikation og læring. Ingen spørgsmål er dumme.
Bed gerne aspiranten om at stille sine spørgsmål med udgangspunkt i guidelines. Så har I en fælles referenceramme, aspiranten lærer at bruge guidelines og du får måske selv banket lidt rust af din paratviden.
Det skal være naturligt at søge sparring for at blive klogere og kontinuerligt udvikle sig som dommer – også efter endt følperiode.
- Aspiranten skal deltage i udstyrskontrol og skal i den forbindelse både træne selve kontrollens enkelte dele samt håndtering af hesten og kommunikation med rytteren.
Især i begyndelsen af følperioden er det vigtigt, at alt tjekkes detaljeret og ikke på øjemål, så aspiranten får lejlighed til at øve sig. Lad gerne aspiranten tage føringen i kontrollen, så du blot er sparringspartner og/eller støtter, hvis det er nødvendigt.
Husk også at italesætte at I er observerende og konstaterende i jeres tilgang, men ikke vejledende ift. bid eller andet.
- Det er din opgave undervejs på stævnedagen at initiere kommunikation om, hvordan det går. Om aspiranten måske behøver en pause, hvor du tager over i fx et enkelt heat, om aspiranten i et par heats bliver bedt om at koncentrere sig om en enkelt ekvipage for at få lidt ro på eller at sikre aspirantens kommentarer hænger sammen med karakterniveauet osv.
- I løbet af dagen eller til sidst vil det være hensigtsmæssigt at tage en opsamling på de områder, hvor aspiranten har gjort det særlig godt, og hvor der er områder, aspiranten skal have særlig fokus på. I kan herunder også tage en snak om aspiranten overordnede oplevelse.
- Husk også at få snakket om Code of Conduct for dommere. Stævnet vælger, hvem de vil invitere, og vi som dommere bestemmer, om vi tager imod invitationen. Vi kommer for at tage aktiv del i, at det bliver et godt stævne i en positiv ånd. Der er mange frivillige til stævnerne, og vi har ansvar for, at vi som dommere deltager og kommunikerer i en positiv og konstruktiv ånd og at eventuelle udfordringer håndteres bedst muligt. Hvis vi har input til, hvordan stævnet kan blive endnu bedre, så har vi i hoveddommerrapporten mulighed for at give vores besyv med.

1.6.3. Kort vejledning på engelsk til udenlandske dommere

Følgende skal, af aspiranten, sendes til den udenlandske dommer inden stævnet for at afstemme forventninger.

We appreciate that you will contribute to the education and training of new judges and recognize that they need help and supervision.

About the education of Danish Sports Judges:

The formal education consists of 12 – 14 lessons of theory and two weekends of practical training by a FIEF judge on video and at a competition. All aspiring judges have experience as secretaries before they are admitted to the education.

Before they are allowed to take the test as a local club judge, they must judge at competitions under supervision of a national judge or a FEIF judge for 10 days.

The judge is backup for the trainee and responsible for given marks and comments. They are also expected to be helpful to the trainee and together with the trainee find the right level of help that is needed.

Thank you for your cooperation.

Best regards the Danish Judges' Group

1.7. Bilag: Manualer

Bilag findes i et særskilt dokument med manualer til planlægning og afholdelse af ovenstående.